

II

ДОКУМЕНТИ ИЗ ЕПОХЕ КЊАЗА ДАНИЛА

Књаз Данило окружном капетану у Котору

№ 51

Ваше Високоблагородіе
премилостивій Господине!

За нужно почитуемъ доставити Вамъ овђе у препису приложене два пійсма коя є Сераскеръ Омеръ Паша послао на Бѣлопавлицке Главаре, и на савъ народъ кои су с' ову страну Зете, за Ваше знанђ, и да изволите примѣтити с' каковомъ измишлѣномъ майсторіомъ ласка бѣдни народъ Черногорскій кои ми се јошть вѣранъ у муци показуе.

Не изоставлямъ овомъ приликомъ Вамъ јавити да самъ у овај часъ приміо неповольни гласъ да є ударила турска войска (и прешла преко Зете) на прво село Кокоте у Лѣшанску Нахию.

Изволићете, молимъ, доставити и Вій ово кому надлежи за свако болъ соотношенђ наше садашњ, и при овимъ честь имамъ быти

Вашего Високоблагородіа
Цетинђ

23. Јануар. 1853.

4. фебр.

Его Високоблагородію Г.
Стефану Дойму
Окружном Воеводи у
Которъ.

Покорній ко услугамъ
Књазь Црногорскій

Д. П. Нѣгошъ

[Zadar, Drž. arhiv 390 (b. VII. c. X. 1. 1853) „pr. 6 2 1853. № 68]

2

Проглас Омер паше Бѣлопавлићима

Отъ Мушира Омеръ Паше Сераскера Царскога и све Турске Европейске войске.

Прогласъ

Мѣсто
печата

На сву сиротиню Бѣлопавлицку, на Попа Стефана и Попа Ђока.

Мало паметни могу виђети, да со оружіемъ у руке противу вашега правога и честитога Цара ништа добити се не може, а сви безъ паметни хоће быти криви да сиротиня тако пропаде, и тако безъ паметно Мартинићи и све Бѣлопавлицко полъ є млогу штету виђело, за ово све они и ви сами сте криви, и ако ви одъ данасъ у напредакъ и јошть тако безъ паметни будете Я вамъ право говоримъ што ће быти и то есте сва ова Нахия съ десне и леве стране одъ Зете хоће пропасти, и зато вы сами бићете

крйви совіємъ прогласомъ я васъ мећемъ кодъ Бога и кодъ свіета подъ одговоръ.

Вы мыслите да-я съ войскомъ преко Зете не могу, Бога ми могу и хоћу, па іоштъ мыслите да е Царска войска како е была прво сто година и то ніе тако, ви мыслите зашто е сада Царска войска много покорна и учена и да су Турцы големи юнацы то е на свему свіету познато.

Сада я вама мећемъ на најпослѣдни путъ на знанѣ да самъ я, съ войскомъ подъ боіомъ заповѣди готовъ преко Зете прећи, и да бы сте ви противу тога имали іоштъ педесетъ путахъ вышу сілу што имате, мой предазъ неможете забранити, само што ће бити, іа ћу проћи а ви ћете пропасти па ће васъ сва сва послѣдна сиротиня клети.

Некои васъ вараю да ізъ друге стране Царске хоћете помоћ добити, то све е лажъ, зашто честити Цари сви међу нѣима, Честитому Цару нашему одговорили су, да Црну — гору може како хоће, и како е нѣгово право подложити.

Совіємъ прогласомъ све што вамъ говоримъ то е права истина, како вамъ право говоримъ, тако ћу се у бою право и жестоко съ вама бити, и то ћете ви сами послѣдъ виђети, ако сте ви мудри и паметни люди валя да се подложите, зашто вашима бесѣдама не може се вѣровати.

Треба да ми Таоце дате па тако да ме увѣрите, я преко Зете овђенъ хоћу проћи, па на Црну — гору ударити, у мому начинству не требуемъ само зашто ћу проћи, зашто вы мыслите да не могу, и збогъ тога валя да ваше мыслѣнѣ за штету вашу покваримъ и да васъ башъ како треба подложимъ, и зато Богъ нека васъ пита. Я знадемъ с коймъ путовѣма и ское стране на Црну гору валя ударити, и то ћу я, башъ како т[р]еба наредити, само међу овимъ Вы ћете бити сами криви да ћете са свіємъ пропанути.

Данашнѣ данъ мостъ преко Зете хоће бити готовъ, башъ на мѣсту на коему я хоћу, и када буде готовъ, ізъ међу васъ кои хоће нека дође да види.

Да васъ іоштъ еданъ путъ опоменемъ, да я то могу и да немыслите да има вамъ друго, ако желите да непропанете, да се подложите, мой путъ да разбіемъ Црну — гору ніе одъ ваше стране, я, знамъ скоймъ путима и скоймъ странама Црну — гору разбити и подложити могу и хоћу.

Не треба да вѣруете онима што васъ вараю, и не мыслите да я, васъ молимъ, зашто двадесетъ и шесть баталіона пѣшакахъ низама имамъ, и двадесетъ сувише топова сверху тога у Царскимъ Лађама на Мору подъ боіомъ заповѣди готова войска стои, међу овамо да ми доходи.

Зашто ми нетреба, и сувише кодъ мене Башибозукъ, али не регуларна войска, имаде множество а кадъ бы хотіо сву Црну

— гору, могу само съ войскомъ напунити, како самъ напуніо онде куда данасъ войска стои у оне стране. Валя да вамъ заповѣдамъ, а да не молимъ, и тако съ Божіомъ помоћу хоћете быти.

А ви чините како хоћете.

Уторникъ
20-г. януарія
1853. года.

[М. п.]

[Zadar, Drž. arhiv 390 (b. VI. c. X. 1. 1853)]

Омеръ Паша
Муширъ и Сераскеръ све
Турске Европейске войске
(своеручно)

Соотвѣствующа Оригинулу
и В. Врчевићъ
Секр. Нѣг. Свѣт:

Омер паша Бјелопавлићима

Копіа.

Отъ Мушира Омеръ Паше Сераскера Царскога и све турске Европейске войске

Попу Ђоку и Попу Стефану
и свой сиротини Бјлопавлицкой

Мѣсто
печата

Ютрось послао самъ вамъ кнѣгу у кою писао оно што е честити царъ заповидіо и мій како смо царскій люди слободно кодъ насъ доћи и вратити се.

И тако мой посланикъ с' кнѣгомъ што вамъ послао ви сте одговорили да се нешто боите доћи зато іа вамъ даемъ у име Царско божю вѣру да доћете колико хоћете да свама свршимъ васъ посао до конца, и акоби вама што противно было вићете се вратитъ а іа ћу царску землю дати кому іа знамъ, и ето шилѣмъ мога Аютанта да шнѣимъ доћете шютра и у име честитога Цара вићете задовольни када примите нѣгову милость.

20-ти Іануарія
1853-го года

подпис:) Омеръ Паша
Муширъ и Сераскеръ све
турске Европейске войске
(своеручно)

Не палите люди,
іа акоћу тудиенъ и
проћи, іа нећу ваше
сіено башъ ме вѣруйте.

Соотвѣствующа оригинулу
В. Врчевићъ
Секр. Нѣг. Свѣт.

(М. п.)

[Zadar, Drž. arhiv 390 (b. VII. c. X. 1. 1853)]

Књаз Данило барону Мамули

№ 297

Ваше Превосходителство,
премилостивии Гдне!Видѣвшии изъ високопочитаемога писма Вашего одъ 25 септ.
7 окт.

да се на мое расположење налази у Котору десет Хиљада фиорина сребра и 600 Кантара сухога хлѣба, кое е благоизволило Нѣговѣ Императорско и Апостолическо Величество послати на подкрепленіе пострадавшегъ народа Црногорскога, послао самъ съ моимъ писмомъ на Ц. К. Окружногъ Капитана Гдна Дойма и данасъ исправно примію горе назначену сумму новаца, а до мало дана намѣравамъ дигнути и послани ми хлѣбъ.

Отваживајући се овии дана као речени новацъ тако и хлѣбъ раздѣлити оное народу кои е у последнѣмъ рату съ турцима найвеће пострадао, немогу изоставити да Вамъ не изразимъ чувства мое и народнѣ благодарности, а чрезъ Васъ Нѣговомъ Императорскомъ и Апостолическомъ Величеству заваково благодѣяніе, и увѣрити Васъ даће сви участници ове богате милости отсилати најтопліе молитве къ престолу Вишнѣга о домоденствію Великогъ Монарха и о благополучію Щедрогъ Нѣвогъ Скиптра.

Овомъ приликомъ примите увѣреніе моего високогъ почитанія и преданости при чемъ честь имамъ бити

Вашега Превосходителства

Покорнии слуга
Књазъ Црногорскій
Данійль П. Нѣгошъ

Цетинѣ

7 Октомбра 1853.

19

Нѣговомъ Превосходителству
Гдну Лазару Барону Мамули
Ц. К. Тенент-Марешалу
Намѣстнику Далматинске владе
и Кавалеру разнии почестнии Орденовъ
у Зада р ѣ.

[Zadar, Drž. arhiv 390 (b. VII. c. X. 1. 1853).]

2

(Наставиће се)